

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 15.6.2006
KOM(2006) 287 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE

Podľa článku 138 ods. 2 Zmluvy o ES o posilnení námorných pracovných noriem

OZNÁMENIE KOMISIE

Podľa článku 138 ods. 2 Zmluvy o ES o posilnení námorných pracovných noriem

Toto oznámenie sa podáva v kontexte prijatia Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce (MOP) o námorných pracovných normách, ktorý bol prijatý v Ženeve 23. februára 2006 (ďalej len konsolidovaný Dohovor 2006) takmer jednomyselne. Tento dohovor sústreďuje dohovory a odporúčania týkajúce sa námornej práce prijaté MOP od roku 1919 v jednom konsolidovanom dokumente s cieľom načrtnúť prvý univerzálny kódex námornej práce.

Komisia už od začiatku aktívne podporovala práce zamerané na vypracovanie tohto nástroja. Rozhodnutím Rady z 21. apríla 2005 dosiahla prijatie rokovacích smerníc, aby s členskými štátmi dohliadala na ochranu *acquis communautaire* pri rokovaniach v rámci MOP.

Po prijatí dohovoru Komisia považuje za nevyhnutné zmobilizovať primerané prostriedky na uplatňovanie dohovoru tak na úrovni Spoločenstva, ako aj na vnútroštátnej úrovni.

Komisia považuje za nevyhnutné zvážiť legislatívny rámec Spoločenstva, pokiaľ ide o sociálne normy týkajúce sa námorníkov, s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť námorného sektora, zvýšiť príťažlivosť povolania a z dlhodobého hľadiska udržať európske know-how v tejto oblasti. Vo svojom pracovnom programe na rok 2006¹ Komisia ohlásila oznámenie o minimálnych námorných pracovných normách, ktoré sa týkajú najmä vhodnosti navrhovania legislatívnych opatrení s cieľom ešte viac posilniť uplatňovanie medzinárodných noriem práce, ktoré sa vzťahujú na námorníkov v Európskej únii, a to prípadne formou dohody medzi sociálnymi partnermi.

So zreteľom na dôležitosť konsolidovaného Dohovoru 2006 je cieľom tohto oznámenia otvoriť prvú oficiálnu fázu konzultácií so sociálnymi partnermi v súlade s postupom ustanoveným v článku 138 ods. 2 Zmluvy o ES na tému prípadnej vhodnosti kroku začleniť príslušné ustanovenia tohto dohovoru do právnych predpisov Spoločenstva. Komisia sa bude neskôr v prípade potreby radiť so sociálnymi partnermi o obsahu každého návrhu uvažovaného na základe článku 138 ods. 3 Zmluvy o ES.

I. PRÍNOSY DOHOVORU

1. Podporiť univerzálny námorný pracovný kódex a inovačné metódy

Od roku 2001 sa v rámci MOP začali uskutočňovať konsolidačné práce s cieľom vypracovať všeobecný a integrovaný medzinárodný dohovor, ktorým by sa určili jasné, jednoduché, aktualizované a univerzálne pracovné sociálne normy. Táto revízia existujúceho právneho rámca, ktorej účelom je dosiahnuť jeho väčšiu účinnosť, by mala viesť k zvýšeniu počtu členských štátov MOP, ktoré by dohovor ratifikovali. Rýchla ratifikácia dohovoru členskými

---

¹ KOM(2005) 531 v konečnom znení z 28. marca 2006: Uvoľnenie celého potenciálu Európy - Legislatívny a pracovný program Komisie na rok 2006.

štátmi Európskej únie a tretími štátmi je potrebná na to, aby dohovor mohol mať všetky právne účinky a mohol viesť k vymedzeniu jednotnejších referenčných pravidiel.

Konsolidovaný Dohovor 2006, ktorý má nahradiť takmer všetky ostatné námorné dohovory MOP, bude mať veľký právny a politický význam hneď, ako ho štáty, a najmä prímorské štáty, ratifikujú.

Týmto dohovorom sa upravujú pracovné normy vzťahujúce sa na zamestnancov pracujúcich na lodiach s brutto nosnosťou 500 ton a viac, ktoré zabezpečujú medzinárodnú prepravu alebo plavbu medzi cudzozemskými prístavmi.

V dohovore sú všetky ustanovenia zhrnuté do piatich hláv podľa jednotlivých tém a jeho účelom je zaručiť na lodiach primerané pracovné a životné podmienky. V hlave 1 sa stanovujú minimálne podmienky na námornú prácu vrátane zdravia, vzdelania, minimálneho veku, náboru. Podmienky zamestnávania v hlave 2 ustanovujú obsah pracovnej zmluvy, dĺžku pracovného času, ochranu miezd, právo na dovolenku, na repatriáciu a odškodnenie v prípade straty lode. Ubytovanie na lodi je predmetom hlavy 3 a na sociálnu ochranu sa vzťahuje hlava 4. V dohovore sa ďalej v hlave 5 vymedzuje zodpovednosť pri uplatňovaní dohovoru, t. j. zodpovednosť za to, že vlajkové štáty, ktoré presadzujú režim pevného uplatňovania, sa opierajú o systém osvedčovania a prístavné štáty a štáty poskytovateľov pracovných síl dohliadajú na dodržiavanie noriem dohovoru príslušnými inšpekciami. V každej hlave sa nachádzajú nariadenia a dve série hierarchicky usporiadaných noriem, pričom časť A obsahuje záväzné normy a časť B normy, ktoré nie sú záväzné a obsahujú ustanovenia pre usmernenie výkladu záväzných predpisov.

Význam dohovoru spočíva aj v inovačných mechanizmoch, v kontexte MOP, ktoré využívajú na dosiahnutie plnej účinnosti právneho dokumentu. Dohovor zavádza námorné pracovné osvedčenie a námorné pracovné vyhlásenie, ktorými sa potvrdzuje súlad s predpismi dohovoru, ak sa nepreukáže opak. Štát vydá lodiam, ktoré vyvesia svoju vlajku, osvedčenie hneď po tom, ako si overí, že pracovné podmienky lodí sú v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a predpismi vyplývajúcimi z dohovoru. K osvedčeniu sa pripojí vyhlásenie, ktoré bude obsahovať zhrnutie uplatniteľných vnútroštátnych právnych predpisov podľa vopred určeného zoznamu oblastí upravených dohovorom. Za týchto podmienok môže byť systém osvedčovania, ktorým sa zaručuje súlad s dohovorom, podriadený kontrole zo strany prístavného štátu, ktorý v prípade pochybností bude môcť nielen vykonať inšpekciu lodí (a v prípade nutnosti lode zadržať) zameranú na nedostatky súvisiace s bezpečnosťou alebo životným prostredím, ale aj na nedostatky sociálneho charakteru.

Na to, aby štáty, ktoré dohovor ratifikovali, neboli znevýhodnené v porovnaní so štátmi, ktoré dohovor neratifikovali, účelom doložky „priaznivejšie zaobchádzanie“ bude zabezpečiť, aby sa s loďami plaviacimi sa pod vlajkou štátu, ktorý dohovor neratifikoval, nezaobchádzalo priaznivejšie ako s loďami plaviacimi sa pod vlajkou štátu, ktorý dohovor ratifikoval. Táto doložka by mala zabrániť nekalej konkurencii a podporiť takmer univerzálnu ratifikáciu dohovoru.

Dohovorom sa zriaďuje štruktúra ad hoc - osobitný tripartitný výbor zložený zo zástupcov vymenovaných vládami jednotlivých štátov, ktoré ratifikovali dohovor a zo zástupcov majiteľov plavidiel a námorníkov -, ktorého účelom bude rozvinúť tento dohovor so zreteľom na uplatňovanie jeho ustanovení.

2. Riadiť globalizáciu a zaručiť spravodlivejšie podmienky hospodárskej súťaže

Konsolidovaný dohovor 2006 dopĺňa tri základné námorné dohovory prijaté pod záštitou Medzinárodnej námornej organizácie: tzv. Dohovor SOLAS (na ochranu života v mori), Dohovor MARPOL (na predchádzanie znečisteniu loďami) a Dohovor STCW o odbornej spôsobilosti námorníkov. Tento dohovor tvorí štvrtý pilier medzinárodných predpisov námorného sektora.

Konsolidovaný dohovor 2006 by mal prispieť k stabilizácii sektora námornej dopravy v podmienkach medzinárodnej hospodárskej súťaže a k zníženiu dvojakého rozdielu, t. j. rozdielu medzi európskymi hospodárskymi subjektmi a tretími subjektmi na jednej strane a medzi jednotlivými loďstvami na druhej strane, ktorý v skutočnosti zvýhodňuje prímorské národy a hospodárske subjekty, ktoré sa prejavujú najmenej sociálne. Z toho vyplýva stála hrozba presmerovania náboru námorníkov na úkor európskych pracovných miest, a to aj v prípade dopravy vo vnútri Spoločenstva. Treba uznať, že finančné nároky sú značné so zreteľom na veľké hospodárske a právne rozdiely vo svetovej námornej doprave, ktoré sa týkajú nákladov na pracovnú silu vrátane miezd a sociálnych odvodov.

V tejto súvislosti sa Komisia nazdáva, že treba normalizovať štatút námorníka v kontexte globalizácie s cieľom ovládnuť jej negatívne účinky, t. j. sociálny dumping poškodzujúci námorníkov a majiteľov plavidiel, ktorí dodržiavajú platné predpisy, a zároveň treba stanoviť primerané pracovné podmienky, a to v nadväznosti na oznámenie o sociálnej dimenzii globalizácie², ktoré explicitne odkazuje na Dohovor o námornej práci. Okrem toho podpora ratifikácie a nadobudnutie účinnosti dohovoru predstavuje dôležitý príspevok k záväzku Komisie podporovať dôstojnú prácu vo svete, ktorý predstavila vo svojom nedávnom oznámení na túto tému³.

Ako Komisia zdôraznila vo svojom nedávnom oznámení Európskej rade⁴, „Vzájomná závislosť, ktorá existuje na celosvetovej úrovni, vytvára nové príležitosti na potvrdenie európskych hodnôt a záujmov“. Komisia opätovne potvrdila aj význam, ktorý Únia prikladá podpore dobre vypracovaných noriem všade vo svete, a to aj noriem týkajúcich sa sociálnej oblasti.

3. Posilniť námornú bezpečnosť a príťažlivosť povolania

Komisia už naznačila význam sociálnych noriem a ich spojitosť s námornou bezpečnosťou v oznámení zo 6. apríla 2001⁵, v ktorom zdôraznila, že 80 % námorných havárií je spojených so zlyhaním ľudského faktora. So zreteľom na početné príčiny havárií Európska komisia považuje za nevyhnutné zaviesť minimálne všeobecné sociálne normy v ucelenom rámci, ktorý doteraz chýbali, a aby sa pozitívny účinok na námornú bezpečnosť v značnej miere prejavil hneď po nadobudnutí platnosti dohovoru.

---

² KOM(2004) 383 v konečnom znení z 18. mája 2004 „Sociálne rozmery globalizácie: ako politika EÚ prispieva k rozšíreniu zvýhodnení na všetkých.“

³ KOM(2006) 249 v konečnom znení z 24. mája 2006 „Podpora dôstojnej práce pre všetkých. Prínos Únie k implementácii programu dôstojnej práce vo svete“

⁴ KOM(2006) 211 v konečnom znení z 10. mája 2006 „Agenda občanov – výsledky pre Európu“.

⁵ KOM(2001) 188 v konečnom znení z 6. apríla 2001 „Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu o vzdelávaní a náboře námorníkov“.

Okrem toho, prieskumom BIMCO⁶ sa zistilo, že v 25-člennej EÚ sa prejavuje nedostatok námorníkov Spoločenstva v počte 17 000 osôb. Orgány verejnej správy a hospodárske subjekty v takom strategickom sektore, akým je námorná doprava, ktorá zabezpečuje prepravu 90 % svetového obchodu a 40 % obchodu v rámci Spoločenstva, musia na toto zistenie primerane reagovať.

Ďalší aspekt spojený s ľudským faktorom, ktorý treba vziať do úvahy, je vzdelávanie. V oblasti kvalifikácie boli vyvinuté snahy o uznávanie dokladov o vzdelaní a o implementáciu Dohovoru STCW do právnych predpisov Spoločenstva. Odborné kvalifikácie a pracovné podmienky sa totiž vzájomne dopĺňajú. Povolanie námorníka treba podporiť uznávaním dokladov o kvalitnom vzdelaní a vhodnými pracovnými a životnými podmienkami ho treba urobiť príťažlivejším. Povolanie námorníka musí byť príťažlivejšie, aby sa zabrzdil trend ubúdania záujemcov o toto povolanie, ktorý z dlhodobého hľadiska škodí námornému sektoru ako takému a takisto činnostiam spojeným s kontrolou prístavného štátu.

V tejto súvislosti treba odradiť od uplatňovania neprimeranej praxe na lodiach a námorníkom vytvoriť primerané pracovné a životné podmienky bez ohľadu na vlajku lode a štátnu príslušnosť posádky. V tomto zmysle môže dohovor prispieť k zabezpečeniu uplatňovania homogénnejších pracovných podmienok v prospech námorníkov.

II. ÚLOHA EÚ PRI PRÍPRAVE A USKUTOČŇOVANÍ DOHOVORU

1. Dynamizujúca úloha počas prípravných prác

Komisia od začiatku podporovala práce MOP, pretože bola presvedčená o vhodnosti prístupu, ktorého cieľom bolo zamedziť nekalej hospodárskej súťaži a na celosvetovej úrovni podporiť rozvoj sociálnych noriem formou zavedenia univerzálnych minimálnych noriem. Túto významnú úlohu plnila s osobitnou starostlivosťou, pričom spoločne s predsedníctvom Únie zabezpečila dôslednú koordináciu pozícií členských štátov vo vzťahu k ustanoveniam dohovoru na základe poverenia z 21. apríla 2005, ktoré jej udelila Rada. Zároveň poskytla MOP mimoriadny finančný príspevok, a tým prispela k úspechu prác vedúcich k prijatiu dohovoru za vhodných podmienok. To znamená, že táto kolektívna úloha by nebola možná bez individuálneho záväzku členských štátov a veľmi aktívnej úlohy sociálnych partnerov.

Tretie krajiny a sociálni partneri priznali MOP osobitný prínos do rokovaní EÚ. Generálny riaditeľ MOP to zdôraznil vo svojich vystúpeniach na zasadnutí predstaviteľov námorného sektora v rámci Medzinárodnej konferencie práce vo februári 2006.

Komisia však ľutuje, že členské štáty nemali záujem ísť ďalej v rámci oprávnenia, ktorého cieľom bolo aj využitie možnosti predložiť pozmeňujúce a doplňujúce návrhy počas rokovaní o dohovore, aby sa pripomenula osobitná úloha regionálnych organizácií hospodárskej integrácie.

---

⁶ BIMCO/ISF Manpower 2005 aktualizované v decembri 2005.

Z právneho hľadiska bolo predovšetkým potrebné overiť si, či je znenie dohovoru zlučiteľné s právnymi predpismi Spoločenstva, aby sa predišlo akejkoľvek prekážke ratifikácie, najmä v oblasti koordinácie režimov sociálneho zabezpečenia, čo je oblasť patriaca do výlučných právomocí Spoločenstva. V snahe ochrániť systém koordinácie režimov sociálneho zabezpečenia Spoločenstva musela sa prijať doložka o ochrane v oblasti sociálneho zabezpečenia. Rovnako ako v prípade Dohovoru č. 185 je potrebné rozhodnutie Rady povoľujúce ratifikáciu dohovoru členskými štátmi so zreteľom na právomoci v oblasti koordinácie režimov sociálneho zabezpečenia a kontroly vykonávanej štátom prístavu na úrovni Spoločenstva, zameranej na všetky aspekty upravené dohovorom.

2. Podporiť a urýchliť ratifikácie

V priebehu svojej činnosti sa Komisia bude usilovať podporiť ratifikačné kroky, aby čo možno najrýchlejšie dosiahla nadobudnutie platnosti dohovoru.

Keďže podmienky nadobudnutia platnosti ustanovené konsolidovaným Dohovorom 2006 sú určené v 30 štátoch predstavujúcich najmenej 33 % svetovej tonáže a že 27 štátov EHP disponuje 28 % svetovej flotily, Európska únia môže tvoriť hnaciu silu. Práve preto Komisia podporí rýchle ratifikácie dohovoru členskými štátmi. V súvislosti s tým bude presviedčať o dôležitosti ratifikácie tohto priekopníckeho dohovoru tretie štáty.

3. Zabezpečiť vývoj noriem Spoločenstva

Európska komisia sa domnieva, že rozhodujúcim faktorom je zohľadnenie ľudského faktora konsolidovaným Dohovorom 2006, ktorý ustanovuje rovnováhu medzi povinnosťami, ktoré na seba vzali majitelia plavidiel a vlády, aby námorníci mohli mať primerané pracovné podmienky. Komisia sa nazdáva, že keby boli príslušné ustanovenia dohovoru začlenené do právnych predpisov Spoločenstva, *acquis communautaire* o námornej bezpečnosti by sa obohatilo o prostriedky na zabezpečenie primeranejších a spravodlivejších podmienok v záujme všetkých strán, ktorých sa to týka.

V tomto prípade konsolidovaný Dohovor 2006 obsahuje komplexné dôsledky, pretože pokrýva veľký počet aspektov. Potenciálne účinky nadobudnutia platnosti noriem ustanovených dohovorom na právne predpisy Spoločenstva sa posudzujú v rámci štúdie vplyvu, na ktorej Komisia už začala pracovať. Úvahy rozvíjané v tomto smere sa týkajú právnych a inštitucionálnych otázok a takisto hospodárskych a sociálnych aspektov z hľadiska nákladov a ziskov, ktoré budú predmetom vonkajšej analýzy. K hlavným vyplývajúcim otázkam patria:

1. Otázka prispôsobenia *acquis communautaire*: Tento prístup bude pravdepodobne nevyhnutný kvôli potrebe aktualizovať právne predpisy, ktorých sa priamo dotýkajú ustanovenia konsolidovaného Dohovoru 2006 (napr. smernice 1995/21⁷ a 1999/95⁸).

---

⁷ Smernica Rady 95/21/ES z 19. júna 1995 týkajúca sa presadzovania medzinárodných štandardov pre bezpečnosť lodí, ochranu proti znečisteniu a životné a pracovné podmienky na lodiach (prístavná štátna kontrola) vzhľadom k lodnej preprave, ktorá využíva prístavy Spoločenstva a plaví sa vo vodách pod jurisdikciou členských štátov.

⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/95/ES z 13. decembra 1999, ktorá sa týka uplatňovania ustanovení, pokiaľ ide o pracovný čas námorníkov na lodiach kotviacich v prístavoch Spoločenstva.

2. Otázka prijatia doplňujúcich právnych predpisov: Ide o definovanie vhodnosti stanovovania pravidiel pre oblasti, ktoré sú upravené dohovorom, ale na úrovni Spoločenstva nie sú pokryté, alebo sú pokryté len čiastočne (napr. právne predpisy o náborových agentúrach, povinnosť zamestnávateľa mať podpísanú pracovnú zmluvu).

3. Otázka presiahnutia rámca ustanovení dohovoru: Konsolidovaný Dohovor 2006 ustanovuje iba minimálne normy a na úrovni Spoločenstva nie je vylúčené posilnenie, doplnenie alebo rozšírenie rozsahu pôsobnosti týchto noriem doplňujúcimi ustanoveniami neustanovenými MOP.

Bolo by potrebné zaoberať sa aj týmito otázkami:

4. Otázka ustanovenia záväznosti časti B dohovoru: V nadväznosti na otázku č. 3 je dôvodné opýtať sa na dôležitosť existencie na úrovni Spoločenstva zosúladeného a právne záväzného výkladu na zabezpečenie jednotnejšieho uplatňovania dohovoru a zníženia rizík rozdielu medzi možnými výkladmi v Únii.

5. Otázka tripartitného usporiadania: Z inštitucionálneho hľadiska treba uvažovať o dôsledkoch spojených so zriadením monitorovacieho výboru ustanoveného dohovorom (článok XIII). Je so zreteľom na existenciu tohto nového orgánu a na jeho úlohu zároveň potrebné ustanoviť špecifický systém, ktorý by bol obdobou systému vytvoreného Dohovorom MOP, aby sa tripartitný charakter odrazil na úrovni Spoločenstva v rámci implementácie štandardov dohovoru?

Táto konzultácia prebieha v súlade s postupom ustanoveným v článku 138 Zmluvy. V rámci konzultácie sa Komisia skôr, ako predloží návrhy týkajúce sa sociálnej politiky, poradí so sociálnymi partnermi o možnom zameraní činnosti Spoločenstva. Sociálni partneri sa pri tejto príležitosti môžu rozhodnúť začať rokovania s cieľom podpísať dohodu a požiadať Komisiu, aby navrhla rozhodnutie Rady na uplatňovanie dohody. Ak tak neurobia, Komisia v prípade potreby pokračuje v prácach na predmetnom návrhu.

Odkaz na dohodu sociálnych partnerov v pracovnom programe Komisie na rok 2006 odkazuje na precedens, ktorým bola implementácia ustanovení Dohovoru MOP č. 180 o pracovnom čase do dvoch smerníc⁹. Dve smernice boli potrebné, keďže v rámci dohody sociálnych partnerov nebolo možné uplatňovať rozhodnutie Rady, iba v prípadoch stanovených v článkoch 137 a 139 Zmluvy. Sociálni partneri majú, samozrejme, voľnosť, pokiaľ ide o určenie obsahu ich rokovania a ich prípadnej samostatnej dohody, ale uplatňovanie dohody rozhodnutím Rady musí zohľadňovať podmienky ustanovené článkom 139 Zmluvy. Komisia sa nazdáva, že táto konzultácia by mohla vyústiť do uplatnenia článku 139 Zmluvy, čo sa vzhľadom na ambiciózny charakter konsolidovaného Dohovoru 2006 javí ako veľmi pravdepodobné.

---

⁹ Smernice Rady 1999/63/ES z 21. júna 1999, ktorá sa týka Dohody o organizácii pracovného času námorníkov a smernice 1999/95/ES.

III. ZÁVER

Sociálni partneri už boli oboznámení s celou touto problematikou na pravidelných zasadnutiach v rámci sociálneho dialógu námorného odvetvia.

Toto oznámenie je prvou fázou konzultácie ustanovenej v článku 138 ods. 2 Zmluvy. Sociálni partneri sa teda vyzývajú, aby sa vyslovili k týmto dvom otázkam:

- Je potrebné alebo vhodné rozvinúť existujúce *acquis communautaire* jeho úpravou, konsolidovaním alebo doplnením podľa usmernení ustanovených v časti II tohto oznámenia alebo akýmkoľvek iným postupom?

- Mohli by sociálni partneri uvažovať o tom, že sa zapoja do rokovaní s cieľom dospieť k dohode, ktorá sa bude musieť uplatňovať cestou rozhodnutia Rady v zmysle článku 139 Zmluvy?

Ak to bude potrebné, v druhej fáze konzultácie sa uskutoční porada so sociálnymi partnermi o obsahu každého návrhu zamýšľaného Európskou komisiou.